

Wie ben ik nu? Een casestudy naar identiteitsveranderingen van een persoon met afasie

Auteurs:

Rianne Brinkman MA*, Lot van Baaren, Dr.Karin Neijenhuis*, Dr. Mieke Cardol*, Prof. dr. Carlo Leget**

Affiliatie: *Hogeschool Rotterdam, Kenniscentrum Zorginnovatie, ** Universiteit voor Humanistiek, Leerstoel Zorgethiek

ACHTERGROND EN DOEL

Een ontwrichtende gebeurtenis zoals een beroerte onderbreekt de continuïteit van het levensverhaal en kan leiden tot identiteitsverandering. Communicatie is cruciaal bij het hervinden van identiteit. Voor personen met afasie is het daarom een nog grotere uitdaging om hun identiteit opnieuw vorm te geven (Strong & Shadden, 2020).

Het doel van deze casestudy (pilot) was gericht op het verkennen van de haalbaarheid van specifieke onderzoeksmethoden gericht op het inventariseren van identiteitsveranderingen bij personen met afasie. De resultaten– zijn de onderzoeksmethoden toepasbaar en hoe ondersteunen ze het verhelderen van identiteitsveranderingen bij afasie - vormen een opmaat naar het promotietraject.

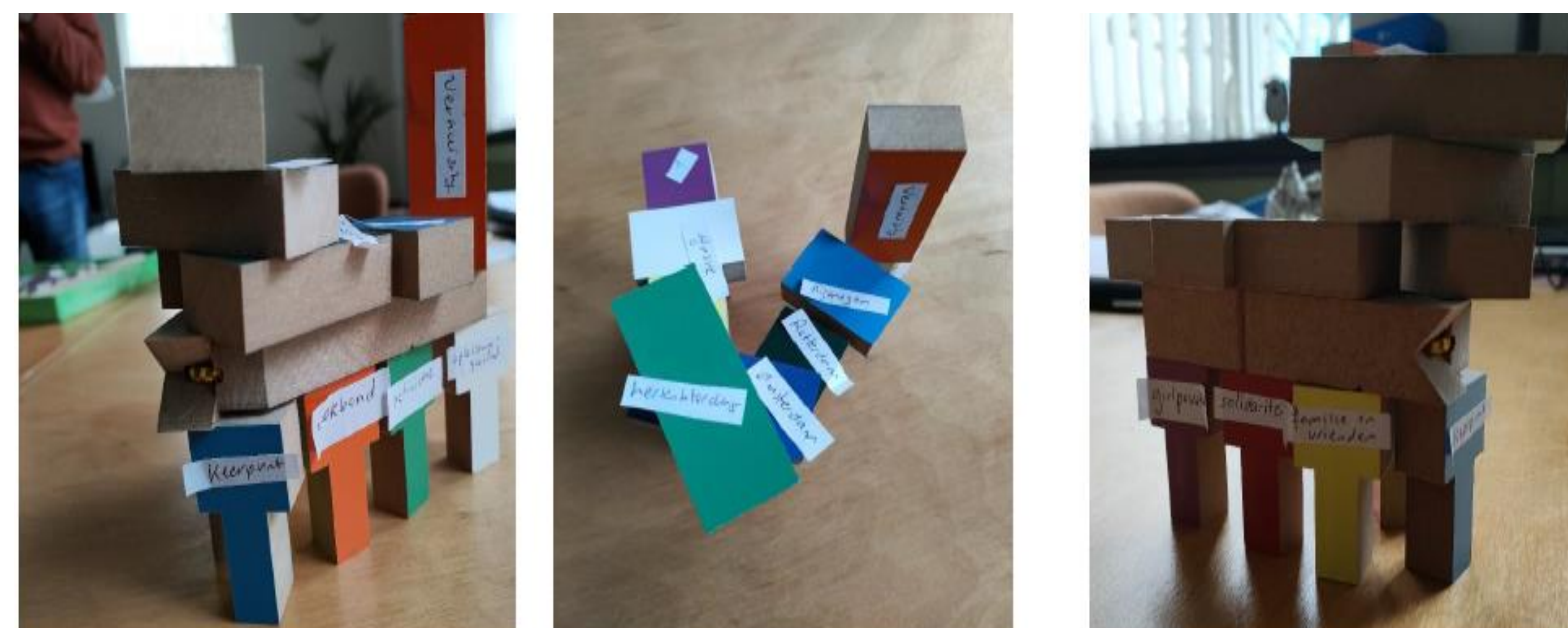
METHODEN

Er is gebruik gemaakt van een narratieve benadering in combinatie met visuele etnografie om identiteitsveranderingen te exploreren van Lot; een 63 jarige vrouw met een matig ernstige afasie sinds vier jaar.

Er hebben 3 sessies plaatsgevonden in een periode van 2 maanden, waarvan 1 individuele sessie en 2 sessies met Lot en haar partner. De visueel participatieve methoden ‘Drieluik’ (Brinkman, 2018) en ‘Yucel’ (Yücel, 2016) zijn gebruikt tijdens de sessies.

Figuur 1

Constructie van Yucel-blokken die de biografische ontwrichting verbeeldt

Krachten (T-blokken) voor de afasie.

Zorgen (rechthoekige blokken) voor en na de afasie.

Krachten (T-blokken) na de afasie.

De breuk illustreert het ‘keerpunt’; het ontstaan van de beroerte en de afasie. De rechterkant van de V symboliseert het leven voor de afasie en de linkerkant het leven na de afasie.

Figuur 2

Drieluik van het leven voor de afasie, nu en in de toekomst

RESULTATEN

De transcripten van de sessies werden geanalyseerd met behulp van de *Listening Guide* (Gilligan & Eddy, 2017). De waargenomen stemmen waren o.a. de stem van ‘wennen’, de stem van ‘met mij gaat het goed’ en de stem van ‘verlies’.

Tabel 1

Drie ‘luistermomenten’ volgens de *Listening Guide* (Gilligan & Eddy, 2017)

Drie Luistermomenten:

1. Luisteren naar het plot van het verhaal
2. Luisteren naar de ‘Ik’ (I-poems)
3. Luisteren naar meerstemmigheid

1. Fragment uit Lot’s plot:

Lot kan zich niet meer inzetten in de vakbond voor de belangen van medewerkers, maar zij zet zich nu in voor de belangen van personen met afasie door ervaringsverhalen te delen op LinkedIn en voorlichting te geven op bijvoorbeeld basisscholen. Op deze manier wil zij meer bekendheid geven aan afasie en een voorbeeld zijn voor anderen door te laten zien dat de gevolgen van hersenletsel niet alleen vervelend zijn en dat het goed met haar gaat.

2. Fragmenten uit Lot’s I-poem:

Ik ben nog niet klaar
Ik wil iets nieuws
Ik ben er al 4 jaar bezig
Dat weet ik nog niet
Maar het komt wel dat denk ik wel

3. Fragmenten uit Lot’s meerstemmigheid:

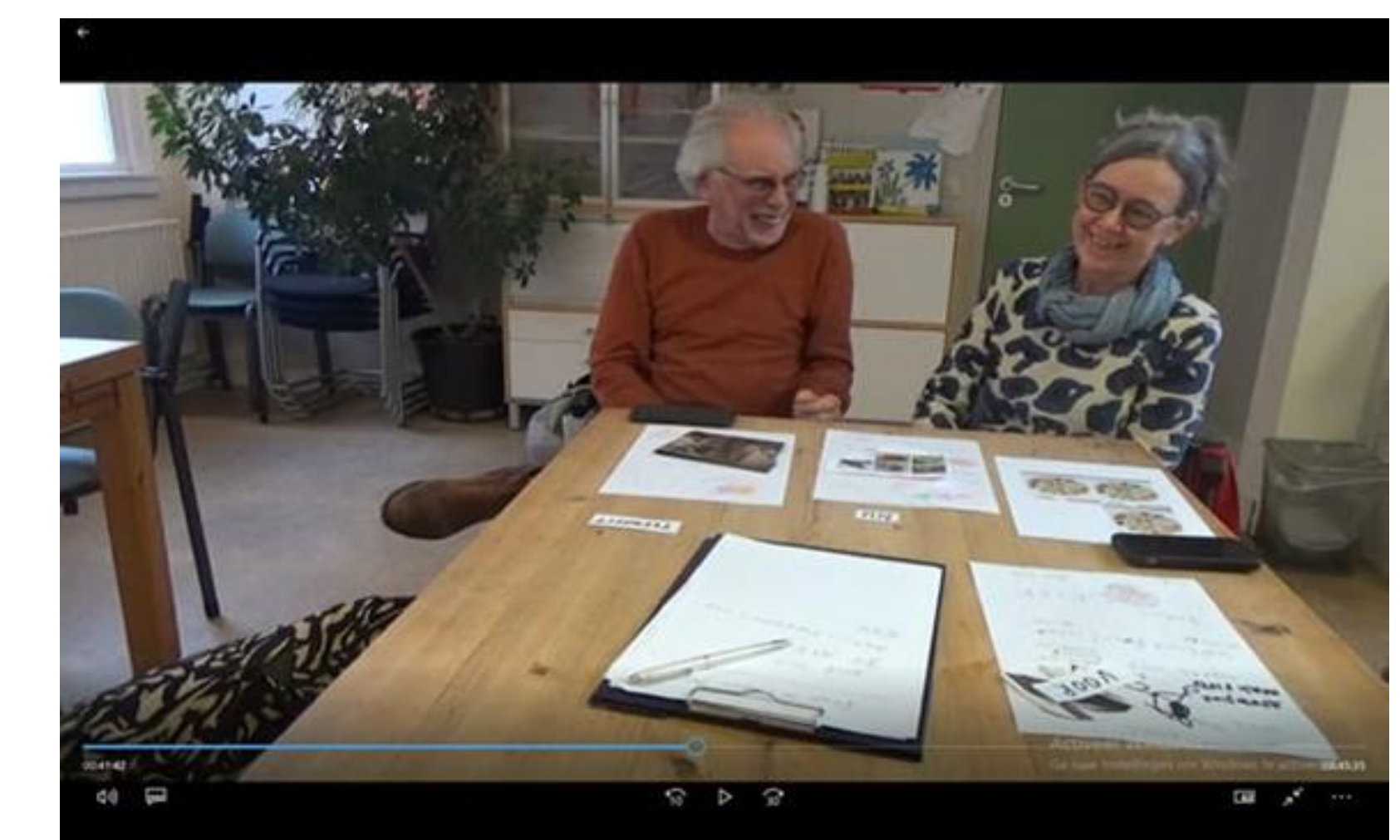
De stem van ‘verlies’:

maar vakbond dat vond ik nee dat uhm ik deed het v vrijwillig en ik dacht moet ik het nou niet toch nog proberen want dan had ik helemaal niets meer

De stem van ‘met mij gaat het goed’:

met mij gaat het goed trouwens maar ik ben er beter op gekomen dat heb ik niet meer (wijst naar het woord ‘druk’) die dingen die toen slecht word vind ik nu goed

Non-verbale informatie werd geanalyseerd middels *embodiment* (semiotische gebaren en wederzijds begrip) (Hydèn, 2013) en door het proces en resultaat van de visueel participatieve werkvormen te analyseren (criteria van Guillemin, 2004). De partner van Lot droeg in de vervolgsessies bij door te verduidelijken of te bekrachtigen wat Lot in de individuele sessie had gedeeld. Ook werden er onderwerpen aan het verhaal toegevoegd, zoals: De stem van ‘verdriet’, het belang van kleinkinderen en reisplannen.

DISCUSSIE EN CONCLUSIE

Door te luisteren naar de innerlijke stemmen kon een diepere laag in de verhalen van Lot worden geïdentificeerd die niet kon worden waargenomen via thematische analyse.

Een geïntegreerde analyse maakte het mogelijk recht te doen aan alle vormen van communicatie die werden gebruikt bij de totstandkoming van het verhaal.

Deze geïntegreerde benadering lijkt haalbaar en biedt een manier om de complexiteit van de ervaringen van Lot te begrijpen.

De casestudy illustreert het belang van het promotie-onderzoek dat zich richt op identiteitsverandering bij personen met afasie.

LITERATUUR

Brinkman, R. (2018). Bouwen aan identiteit. Behandeling van afasie – met 25 werkvormen. Breindok.

Gilligan, C., & Eddy, J. (2017). Listening as a path to psychological discovery: an introduction to the Listening Guide. *Perspectives on medical education*, 6(2), 76–81.

Guillemin, M. (2004). Understanding illness: Using drawings as a research method. *Qualitative health research*, 14(2), 272-289.

Hydèn, L. (2013). Bodies, embodiment and stories. In *Doing narrative research* (pp. 126-141). SAGE Publications

Strong, K.A., & Shadden, B.B. (2020). The Power of Story in Identity Renegotiation: Clinical Approaches to Supporting Persons Living With Aphasia. *Perspectives of the ASHA Special Interest Groups*, 5(2), 371-383.

Yücel, M. (2016). *Yucelmethode. Bouwen aan herstel. Visueel en krachtgericht werken aan problemen van individuen en systemen*. YCL v.o.f.